

415. *Pyrus theodorovi* Mulk. — Տանձենի Գրյուրովի — Груша Федорова

EN B 1 ab(iii) + 2 ab(iii)

© ՀՀ ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիում
© Herbarium of the Institute of Botany of NAS of Armenia

Կարեգործիչ: Վտանգված տեսակ է: Հայաստանի էնդեմիկ է: Տարածման և բնակության շրջանների մակերեսը 500 քառ. կմ-ից պակաս է:

Հայաստանի Կարմիր գրքի առաջին հրատարակության մեջ ընդգրկված չէ:

Ընդգրկված չէ նաև CITES-ի և Բեռնի կոնվենցիաների հավելվածներում:

Նկարագրություն: Ծառ՝ 5–7 մ բարձրության, մանր՝ հազվադեպ փշերով: Տերևները հակածված են կամ մեղ, էլիպսոձև, ամբողջաեզր, հիմքում կորացած կամ կարճ, լայն սեպաձև, վերևում՝ բրավուն շատ կարճ սրածայրով, երկու կողմից խիտ արծաթավուն քաղիքավոր: Կոթերը՝ 1,5–2 սմ երկարության: Պտուղը միայնակ, գնդաձև, 2,5–3,0 սմ երկարության, բաժակաթերթերը՝ պտղի ժամանակ լայն եռանկյունաձև, հորիզոնական հեռացած:

Տարածում: Հանդիպում է Գեղամի (Գեղարդ) և Երևանի (Վեդի, Կոտուց սար) ֆլորիստիկական շրջաններում: EOO 290 քառ. կմ է, AOO՝ 40 քառ. կմ, լոկալիտետները՝ 3:

Կենսաբանական, էկոլոգիական և ֆիտոցենոլոգիական առանձնահատկություններ: Աճում է միջին լեռնային գոտում, ծ. մ. 1400–1800 մ բարձրությունների վրա, արիդային մարսանտուններում: Ծաղկում է ապրիլ–մայիս ամիսներին, պտղաբերում՝ հունիս–սեպտեմբերին:

Մանանափակող գործոններ: Մանանափակ տարածման և բնակության շրջաններ:

Պահպանության միջոցառումներ: Պոպուլյացիայի մի մասը պահպանվում է «Լուսարվի անտառ» պետական արգելոցի տարածքում: Անհրաժեշտ է իրականացնել պոպուլյացիայի վիճակի մոնիթորինգ:

Category. Endangered species. Endemic of Armenia. The extent of occurrence and the area of occupancy are less than 500 km².

It was not included in the first edition of the Red Data Book of Armenia.

It is not included in the Annexes of CITES and that of the Bern Convention.

Description. Tree 5–7 m, with small sparse spines. Leaves ovate or narrowly elliptic, 3–5 (7) x 1,2–1,8 cm, at base rotundate or shortly broadly cuneate, at apex obtuse with short mucro, smooth-edged, from the both sides densely silvery tomentose; petioles 1,5–2 cm long. Fruits solitary, globose, 2,5–3 cm in diameter; calyx lobes at fruits broadly triangular, horizontally spreading.

Distribution. In Armenia it occurs in Gegham (Geghard) and Yerevan (Vedi, mountain Kotuts) floristic regions. EOO is 290 km², AOO is 40 km², the number of locations is 3.

Ecological, biological and phytocoenological peculiarities. Grows in middle mountain belt, at the altitudes of 1400–1800 meters above sea level, in arid open forests. Flowering from April to May, fruiting from June to September.

Limiting factors. Restricted extent of occurrence and area of occupancy.

Conservation actions. Part of the population grows in the area of “Khosrov Forest” State Reserve. Necessary: monitoring of the population state.

Սկզբնաղբյուրներ/References

Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիումի նյութեր

Herbarium materials of the Institute of botany of NAS RA.
Федоров Ан. А. 1958. Род *Pyrus*. Флора Армении, 3: 235–248. Ереван.

Мулкиджанян Я. И. 1965. Новый вид груши *Pyrus theodorovi* Mulk. из Армянской ССР. Докл. АН АрмССР, 40, 4: 249–250. Ереван.

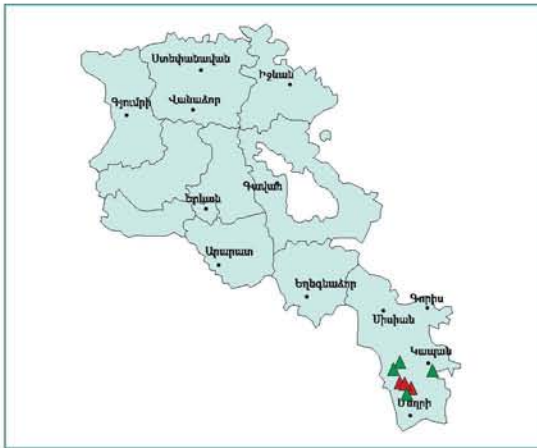
Акопян Ж. А. 2007. О видах рода *Pyrus* (Rosaceae) в Армении. Флора, растительность и растительные ресурсы Армении, 16: 15–26. Ереван.

Մագնող՝ Ժ. Ա. Հակոբյան

Compiler Zh. A. Hakobyan

416. *Pyrus voronovii* Rubtzov — Տանձենի Վորոնովի — Груша Воронова

EN B 1 ab(ii,v) + 2 ab(ii,v)

© ՀՀ ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիում
© Herbarium of the Institute of Botany of NAS of Armenia

Սկզբնաղբյուրներ/References

Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիումի նյութեր

Herbarium materials of the Institute of botany of NAS RA.
Рубцов Г. А. 1941. Новые виды груши. Бот. мат. (Ленинград), 9, 2: 69–82.

Федоров А. А. 1958. Род *Pyrus*. Флора Армении, 3: 240. Ереван.

Акопян Ж. А. 2007. О видах рода *Pyrus* (Rosaceae) в Армении. Флора, растительность и растительные ресурсы Армении, 16: 15–26. Ереван.

Կազմող՝ Ժ. Ա. Հակոբյան

Compiler Zh. A. Hakobyan

Կարեգորիա: Վտանգված տեսակ է: Հայաստանի էնդեմիկ է: Հայտնի են երկու սուպուլյացիաներ, որոնց տարածման և բնակության շրջանների մակերեսը 500 քառ. կմ–ից պակաս է:

Հայաստանի Կարմիր գրքի առաջին հրատարակության մեջ բնոգրկված չէր:

Ընդգրկված չէ CITES–ի և Բեռնի կոնվենցիաների հավելվածներում:

Նկարագրություն: Փշուռ ծառ՝ 8–9 (15) մ բարձրության, գնդաձև սաղարթով: Տերևները՝ ռոմբաձև, 7–7,5 սմ երկարության, 4–4,5 սմ բարձրության, կաշենման, մերկ, մանր աղեղնաձև, երբեմն համալայն ամբողջաձև, միանման նեղացած երկու ծայրերում, վերևից՝ կարուկ դուրս ցցված, սուր անկյան տակ հեռացող ջղերով: Պտուղները տափակացած գնդաձև, 2,5 սմ երկարության, 3 սմ լայնության, կանաչ՝ կարմրաթուշ, կոթերը՝ 2 սմ երկարության:

Տարածում: Հայտնի է Ջանգեգուրի (Գեղի գետի կիրճ, Աջաբազ և Վաչագան գյուղեր) և Մեղրու (Արևիկ, Լիճք, Ջինդարա, Մուլք) ֆլորիստիկական շրջաններում: EOO 235 քառ. կմ է, AOO՝ 16 քառ. կմ, յուկալիտները՝ 3:

Կենսաբանական, էկոլոգիական և ֆիտոցենոլոգիական առանձնահատկություններ: Աճում է միջին և վերին լեռնային գոտիներում, ծ. մ. 1400–2000 մ բարձրությունների վրա, լայնատերև անտառների եզրերին: Ծաղկում է ապրիլ–մայիս ամիսներին, պտղաբերում՝ հունիս–սեպտեմբերին:

Սահմանափակող գործոններ: Սահմանափակ տարածման և բնակության շրջաններ:

Պահպանության միջոցառումներ: Պոպուլյացիայի մի մասը պահպանվում է «Արևիկ» ազգային պարկի սահմաններում: Անհրաժեշտ է իրականացնել պոպուլյացիայի վիճակի մոնիթորինգ:

Category. Endangered species. Endemic of Armenia. Two subpopulations are known. The extent of occurrence and the area of occupancy are less than 500 km².

It was not included in the first edition of the Red Data Book of Armenia.

It is not included in the Annexes of CITES and that of the Bern Convention.

Description. Tree 8–9 m, spiny, with globose crown. Leaves rhomb-shaped 7–7,5 x 4–4,5 cm, crenulate, sometimes almost integerrime, similarly narrowed at the both ends, coriaceous, glabrous, from above with sharply prominent, acute-angled veins. Fruits compressed-globose, 2,5 x 3 cm, green with red; pedicels 2 cm long.

Distribution. In Armenia it occurs in Zangezur (Geghi river gorge, Adjabadzhi and Vachagan villages) and Meghri (Arevik, Lichk, Djindara, Mulk) floristic regions. EOO is 235 km², AOO is 16 km², the number of locations is 3.

Ecological, biological and phytocoenological peculiarities. Grows in middle and upper mountain belts, at the altitudes of 1400–2000 meters above sea level, at the edges of broad-leaved forests. Flowering from April to May, fruiting from June to September.

Limiting factors. Restricted extent of occurrence and area of occupancy.

Conservation actions. Part of the population grows on the territory of “Arevik” National park. Necessary: monitoring of the population state.

417. *Rubus takhtadjanii* Mulk. — Մորենի, մոշենի Թախտաձյանի — Ежевика Тахтаджяна

EN B 1 ab(i,ii) + 2 ab(i,ii)

© ՀՀ ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիում
© Herbarium of the Institute of Botany of NAS of Armenia

Կարեգորիա: Վտանգված տեսակ է: Հայաստանի էնդեմիկ է: Հայտնի է ընդամենը մեկ պոպուլյացիա 500 քառ. կմ-ից պակաս տարածման և բնակության շրջանների մակերեսով:

Հայաստանի Կարմիր գրքի առաջին հրատարակության մեջ ընդգրկված չէր:

Ընդգրկված չէ CITES-ի և Բեռնի կոնվենցիաների հավելվածներում:

Նկարագրություն: Թուփ: Տերևները՝ բարդ, կազմված 5 տերևիկներից, վերևից՝ մերկ, տակից՝ կարճ մոխրագույն քաղցրաբույր, ջղերի երկարությամբ ծածկված փշերով, պտղաբերող ընձյուղների վրա եռմասնյա: Ծաղկաբույլը՝ փոքրաքիվ ծաղիկներով, գազաթմալին, ընդհատված, մինչև 3–4 սմ երկարության, ծոցային՝ 1–3 ծաղկանի փոքրիկ ճյուղիկների վրա: Պսակաթերթերը՝ վարդագույն: Պսակները՝ գնդաձև, մինչև 1 սմ տրամագծով:

Տարածում: Հանդիպում է միայն Ջանգեզուրի ֆորիստիկական շրջանում (Մավ և Սրաշեն գյուղերի շրջակայք): EOO 30 քառ. կմ է, AOO՝ 12 քառ. կմ, լոկալիտետը՝ 1:

Կենսաբանական, էկոլոգիական և ֆիտոցենոլոգիական առանձնահատկություններ: Աճում է սառլին և միջին լեռնային գոտիներում, ծ. մ. 800–1400 մ բարձրությունների վրա, լեռնային կիրճերի լանջերին, անառնների եզրերին, քարքարոտ հողերի վրա, քաղվածքներում: Ծաղկում է հունիս–հուլիս ամիսներին, պտղաբերում՝ օգոստոս–սեպտեմբերին:

Սահմանափակող գործոններ: Սահմանափակ տարածման և բնակության շրջաններ:

Պահպանության միջոցառումներ: Պահպանվում է «Շիկահոյ» պետական արգելոցի տարածքում: Անհրաժեշտ է կազմակերպել հետազոտական աշխատանքներ՝ նոր աճելավայրեր հայտնաբերելու համար, իրականացնել պոպուլյացիայի վիճակի մոնիթորինգ:

Category. Endangered species. Endemic of Armenia. Only one population is known. The extent of occurrence and the area of occupancy are less than 500 km².

It was not included in the first edition of the Red Data Book of Armenia.

It is not included in the Annexes of CITES and that of the Bern Convention.

Description. Shrub. Leaves compound, of 5 leaflets, glabrous from above, shortly tomentose-grey from below, acuminate on the veins; leaves of generative shoots ternate. Inflorescence few-flowered, terminal, interrupted, compound of small, up to 3–4 cm long, axillary 1–3-flowered branches. Petals pink. Fruits globose, up to 1 cm in diam.

Distribution. In Armenia it occurs in Zangezur (surroundings of Tsav and Srashen villages) floristic region. EOO is 30 km², AOO is 12 km², the number of locations is 1.

Ecological, biological and phytocoenological peculiarities. Grows in lower and middle mountain belts, at the altitudes of 800–1400 meters above sea level, on the slopes of mountain river gorges, at forest edges, on stony slopes and rocks, in road sides. Flowering from June to July, fruiting from August to September.

Limiting factors. Restricted extent of occurrence and area of occupancy.

Conservation actions. Grows in the area of “Shikahogh” State Reserve. Necessary: monitoring of the population state, search of new habitats.

Մկգրնադրյուններ/References

Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիումի նյութեր

Herbarium materials of the Institute of botany of NAS RA.
Мулкиджанян Я. И. 1958. Род *Rubus*. Флора Армении, 3: 54. Ереван.

Մագնող՝ Ժ. Ա. Հակոբյան

Compiler Zh. A. Hakobyan

418. *Rubus zangezurus* Mulk. — Մորենի, մոշենի գանգեգուրի — Ежевика зангезурская

$$ENB \ 1 \ ab(ii) + 2 \ ab(ii)$$

© ՀՀ ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիում
© Herbarium of the Institute of Botany of NAS of Armenia

Սկզբնաղբյուրներ\References

Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի
հեղբարիունի նյութեր

Мулкиджанян Я. И. 1958. Род *Rubus*. Флора Армении, 3: 65. Ереван.

Կազմող՝ Ժ. Ա. Հակոբյան

Compiler Zh. A. Hakobyan

Կարեւորիւմ: Վտանգված տեսակ է: Հայաստանի էներգիկ է: Արեւայր խիստ մասնատված է: Տարածման շրջանի մակերեսը 5000 քառ. կմ-ից պակաս է, բնակության շրջանի մակերեսը՝ 500 քառ. կմ-ից պակաս:

Հայաստանի Կարմիր զորքի առաջին հրատարակության մեջ ընդգրկված չէր:

Ընդգրկված չէ CITES-ի և Բեռնի կոնվենցիաների հավելվածներում:

Նկարագրություն: Թուփ: Տերևները՝ բարդ, կազմված 5 տերևիկներից, մոխրագույն թավամազառ, վերևից՝ առնչեղմ, ոչ շատ մազիկներով: Ծաղկակիրները՝ 50 սմ երկարությամբ, աղոսավոր ճիստավոր, ծաղկաբույլի մասում՝ թեթևակի գալարած: Ծաղկաբույլը՝ 7 ծաղիկներով, վաղը ի շատե մեղացած զազաթով, մինչև վեր տերևակարած: Պտակաթերթերը՝ վարդագույն: Պտառները՝ սև, փայլուն, զնյաձև, 1 սմ արմազածով:

Տարածում: Հանդիպում է Իջևանի (Բերդ) և Ջանգեղուրի (Գորիս, Ծավ) ֆորֆաիկական շրջաններում: EOO 1260 քառ. կմ է, AOO՝ 16 քառ. կմ, լոկալիտետները՝ 3:

Կենսաբանական, Էկոլոգիական և Ֆիզիոգենոլոգիական առանձնահատկություններ: Աճում է սառային և միջին լեռնային գոտիներում, ծ. մ. 800–1400 մ բարձրությունների վրա, լեռնային կիրճերում, ամառառենքի, ամառանների եզրերին, թփառներում, քարաքարտա հողերին, քարաքարավաժքերի վրա: Մաղկում է հունիս–հուլիս ամիսներին, պաշարներում՝ օգոստոս–սեպտեմբերին:

Սահմանափակող գործոններ: Սահմանափակ տարածման և բնակության շրջաններ:

Պահպանության միջոցառումներ: Պաշտպանության մի մասը պահպանվում է «Շիկանադ» պետական արգելոցի տարածքում: Անհրաժեշտ է իրականացնել պաշտպանության վիճակի մոնիթորինգ:

Category. Endangered species. Endemic of Armenia. The area of distribution is fragmented. The extent of occurrence is less than 5000 km², the area of occupancy is less than 500 km².

It was not included in the first edition of the Red Data Book of Armenia.

It is not included in the Annexes of CITES and that of the Bern Convention.

Description. Shrub. Leaves compound, of 5 leaflets, from below tomentose-grey, from above with appressed, not numerous hairs. Flower stalks up to 50 cm long, canaliculated-angulate, slightly flexuose at inflorescence. Inflorescence 2-7-flowered, narrowed at top, foliated almost up to top. Petals pink. Fruits black, nitescent, globose, more than 1 cm in diam.

Distribution. In Armenia it occurs in Idjevan (Berd) and Zangezur (Goris, Tsav) floristic regions. EOO is 1260 km², AOO is 16 km², the number of locations is 3.

Ecological, biological and phytocoenological peculiarities. Grows in lower and middle mountain belts, at the altitudes of 800–1400 meters above sea level, in the mountain river gorges, forests, at forest edges, in shibliak, stony slopes and screes. Flowering from June to July, fruiting from August to September.

Limiting factors. Restricted extent of occurrence and area of occupancy.

Conservation actions. Grows in the area of "Shikahogh" State Reserve. Necessary: monitoring of the population state.

419. *Sorbus caucasica* Zinserl. — Արոսնի կովկասյան — Рябина кавказская

EN B 1 ab(iii) + 2 ab(iii)

© ՀՀ ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիում
© Herbarium of the Institute of Botany of NAS of Armenia

Կարեգործիչ: Վառնգված տեսակ է: Կովկասի Լեռնային է: Հայտնի է մեկ պոպուլյացիա: Տարածման և բնակության շրջանների մակերեսը 500 քառ. կմ-ից պակաս է: Հնարավոր է արևալի կրճատում՝ միջավայրի որակի վատացման և աճերավայրերի յուրացման հետևանքով:

Հայաստանի Կարմիր գրքի առաջին հրատարակության մեջ ընդգրկված չէր:

Ընդգրկված չէ նաև CITES-ի և Բեռնի կոնվենցիաների հավելվածներում:

Նկարագրություն: Շատ է: Տերևները՝ երկարավուն, խոր բլրակավոր, բութավուն, ներքին՝ ամբողջաբլրակ և արտաքին՝ մանրատամ եզրերով: Երևի նուրբ մակերեսը կանաչավուն մոխրագույն բավառությամբ: Բողբոջները՝ մեծ, սրացած: Շաղկարայրեր՝ վահանիկանման, 5–7 սմ տրամագծով, բազմաթիվ ծաղիկներով: Առջևները՝ պսակաթերթերից կարծ: Պտուղները՝ օվալ, վառ կարմիր:

Տարածում: Հայաստանում հանդիպում է Դարեղեգիայի ֆլորիստիկական շրջանում (Արփա գետի վերին հոսանք): EOO 55 քառ. կմ է, AOO՝ 12 քառ. կմ, լոկալիտները՝ 3: Հայաստանից բացի աճում է Նախակովկասում, Գաղստանում, Արևմտյան, Կենտրոնական և Արևելյան Անդրկովկասում, Թուրքիայում:

Կենսաբանական, էկոլոգիական և ֆիտոգենոլոգիական առանձնահատկություններ: Աճում է վերին լեռնային գոտում, ծ. մ. 1900–2200 մ բարձրությունների վրա, լայնատերև անտառներում, ժայռոտ լանջերին: Շաղկում է մայիս–հունիս ամիսներին, պտղաբերում՝ օգոստոսին:

Սահմանափակող գործոններ: Սահմանափակ տարածման և բնակության շրջաններ, աճերավայրերի կորուստ կամ դեգրադացիա՝ գյուղատնտեսական հանդակների համար հողատարածքների յուրացման հետևանքով:

Պահպանության միջոցառումներ: Պահպանություն չի իրականացվում: Անհրաժեշտ է իրականացնել պոպուլյացիայի վիճակի մոնիթորինգ:

Category. Endangered species. Endemic of the Caucasus. One sub-population is known. The extent of occurrence and the area of occupancy are less than 500 km². Land development and worsening of the habitat quality may lead to the decline of the extent of occurrence and area of occupancy.

It was not included in the first edition of the Red Data Book of Armenia.

It is not included in the Annexes of CITES and that of the Bern Convention.

Description. Not high tree. Leaves deeply lobate, oblong, obtuse, pubescence of the lower surface greenish-grey. Leaf-buds large, acuminate. Inflorescence many-flowered, corymbiform, 5–7 cm in diam. Stamens shorter than petals. Fruits oval, bright red.

Distribution. In Armenia it occurs in Darelegis (vicinity of Djermuk) floristic region. EOO is 55 km², AOO is 12 km², the number of locations is 3. Besides Armenia it grows in Ciscaucasia, Dagestan, West, Central and East Transcaucasia, Talish.

Ecological, biological and phytocoenological peculiarities. Grows in upper mountain belt, at the altitudes of 1900–2200 meters above sea level, in broad-leaved forests, on rocky slopes. Flowering from May to June, fruiting in August.

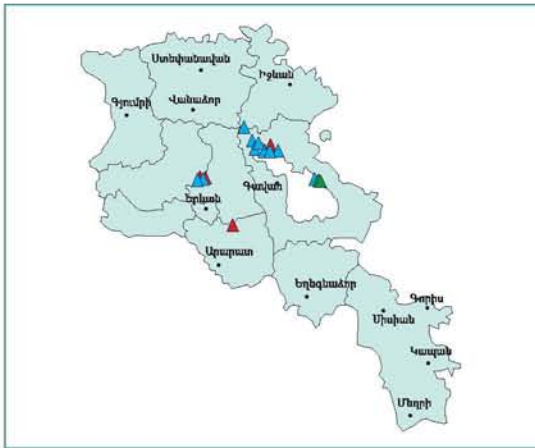
Limiting factors. Restricted extent of occurrence and area of occupancy, habitats loss/degradation caused by land development for arable purposes.

Conservation actions. No conservation actions. Necessary: monitoring of the population state.

Սկզբնաղբյուրներ/References

- Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիումի նյութեր
Herbarium materials of the Institute of botany of NAS RA.
Габриэлян Э. Ц. 1958. Род *Sorbus*. Флора Армении, 3: 267. Ереван.
Габриэлян Э. Ц. 1978. Рябины (*Sorbus* L.) Западной Азии и Гималаев. Ереван.
Կազմող՝ Ժ. Ա. Հակոբյան
Compiler Zh. A. Hakobyan

420. *Sorbus hajastana* Gabrielian — Արսենի հալսաբանյան — Рябина айастанская

© Էլեոնորա Գաբրիելյան
© Eleonora Gabrielyan

$$VUB\ 1\ ab\ (iii) + 2\ ab\ (iii)$$

Հարեգորիա: Խոցելի տեսակ է: Ռեզիլիտային տեսակ է, որի արեւայր Հայաստանում առաիւնմանարար կրնատվում է միջավայրի որակի վատացման է աւնելավայրերի յուրացման հետևանքով: Տա-րածման շրջանի մակերեսը 5000 քառ. կմ-ից պակաս է, բնակաւորյան շրջանի մակերեսը՝ 500 քառ. կմ-ից պակաս:

Հայաստանի Կոստանի գրքի առաջին հրատարակության մեջ ընդգրկված էր 3 կարգավիճակով՝ կրճատվող տեսակ:

Ընդգրկված չէ CITES-ի և Բեռնի կոնվենցիաների հավելվածներում:

Նկարագրություն: Մեծ բաժի է: Տերեմները՝ էլիպսաձև, կաշեման, ամբողջական, հիմքի մոտ և զագաթին սեպաձև նեղացած, խառորտառմե եզրերով, մեկը, փայլուն, ներքևից խիտ առսեղմ ձյունափայլ բավյունառիչյաժը: Պտուղը՝ մուգ կարմիր՝ ծածկված բազմաթիվ բաց գույնի ոսպկներով:

Տարածում: Հանդիսւմ է Սևանի (Սևանա լճի սովազան), Ալպարանի (Արալի լճն) և Գեղամի (Գեղարդ) ֆորիստիկական շրջաններում: EOO 2580 քառ. կմ է, AOO՝ 36 քառ. կմ, լիվիախեաները՝ 6: Հաստատանից բացի, աճում է ՍԵՃ Կովկասում՝ Գլխավոր լեռնաշղթայի հյուսիսային մարկումսին՝ Խեաներիխարմ:

Գեևսարանական, Էկոլոգիական և Ֆիզոցենոլոգիական առանձնահատկություններ: Անում է միջին լեռնային գտնուց մինչև ենթալպյան գոտի, ծ. մ. 1600–2400 մ բարձրությունների վրա, ժայռոտ զառիթափ լանջերին, մնացորդային անտառներում, անտառի վերին սահմանի ենթալպյան բարձրալեռներում: Գերադասում է հյուսիսային և հյուսիսարևմտյան լքապոփոխները: Շաղկում է մայիս–հունիս սահմաններին, պտղաբերում՝ հուլիս–հոկտեմբերին:

Մահմանափակող գործոններ: Մահմանափակ տարածման և բնակության շրջաններ, աճելովայերերի կորուստ կամ դեգրադացիա՝ ռեկրեացիայի և շինարարության ընդլայնման հետևանքով:

Պահպանության միջոցառումներ: Պաշտպանության մի մասը պահպանվում է «Մեան» ազգային պարկի տարածքում: Ամերածեշտ է իրականացնել պաշտպանության վիճակի մոնիթորինգ:

Category. Vulnerable species. Relic species the area of distribution of which gradually decreases in Armenia because of worsening of the quality of the habitats and land development. The extent of occurrence is less than 5000 km², area of occupancy is less than 500 km².

It was included in the first edition of the Red Data Book of Armenia under Category 3: Reducing species.

It is not included in the Annexes of CITES and that of the Bern Convention.

Description. Big shrub. Leaves elliptic, entire, cuneate narrowed at apex and base, 9–13 x 5–9 cm, coriaceous, glabrous, shiny, from below densely appressed snow-white pubescent, at margins grandidentate. Fruits dark red, with numerous light lenticels.

Distribution. In Armenia it grows in Sevan (Lake Sevan basin), Aparan (Arayiler) and Gegham (Geghard) floristic regions. EOO is 2580 km², AOO is 36 km², the number of locations is 6. Besides Armenia the species grows in the north slope of the Greater Caucasus in Khevsuretia.

Ecological, biological and phytocoenological peculiarities. Grows from middle to sub-alpine belt, at the altitudes of 1600–2400 meters above sea level, on rocky slopes, in forests, among sub-alpine tall grasses on tree-line. Prefers north and north-west expositions. Flowering from May to June, fruiting from July to October.

Limiting factors. Restricted extent of occurrence and area of occupancy, habitats loss/degradation caused by enlargement of recreation zone and the expansion of construction works.

Conservation actions. Part of the population grows in "Sevan" National Park. Necessary: monitoring of the population state.

Սկզբնաղբյուրներ\References

Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի
 հեղրարիումի նյութեր

Herbarium materials of the Institute of botany of NAS RA.
Красная книга Армянской ССР. 1989: 212–213. Ереван.
Габриэлян Э. Ц. 1958. Род *Sorbus*. Флора Армении, 3:
268. Ереван.

Габриэлян Э. Ц. 1978. Рябины (*Sorbus* L.) Западной Азии и Гималаев. Ереван.

Կազմող՝ ժ. Ա. Հակոբյան

Compiler Zh. A. Hakobyan

421. *Asperula affinis* Boiss. et Huet — Գերնասարդ ցեղակից — Ясменник родственный

EN B 1 ab(iii) + 2 ab(iii)

© ՀՀ ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիում
 © Herbarium of the Institute of Botany of NAS of Armenia

Կարեգորիա: Վտանգված տեսակ է: Տարածման և բնակության շրջանները՝ քիչ քան 500 քառ. կմ: Տեսակի տարածման և բնակության շրջաններին սպառնում է նվազում՝ կապված աճելավայրերի պայմանների փոփոխության հետ:

Հայաստանի Կարմիր գրքի առաջին հրատարակության մեջ ընդգրկված էր 2՝ հազվագյուտ տեսակ կարգավիճակով:

CITES-ի և Բեռնի կոնվենցիաների հավելվածներում ընդգրկված չէ:

Նկարագրություն: Խիտ ճիւղեր առաջացնող, մոխրավառու կիսաբվիկ՝ 7–10 սմ բարձրությամբ: Մաղկակիթ ցողունները՝ վեր բարձրացող: Տերևները՝ զմային. մինչև 1 մմ լայնությամբ, ցողունի վրա դասավորված 4–ական միմյանցից քիչ հեռացած օղակներով: Մաղիկները՝ համարյա նստադիր՝ խմբված 3–7–ական ցողունների զագաքին, վարդագույն:

Տարածում: Հայաստանում հանդիպում է Վերին Ախուրյանի (Ամասիայի շրջակայք) և Շիրակի (Ջաջուրի լեռնանցք, Արթիկի շրջակայք) ֆլորիստիկական շրջաններում: EOO՝ 300 քառ. կմ, AOO՝ 16 քառ. կմ: Լոկալիտետները՝ 3. Տեսակը, բացի Հայաստանից, հանդիպում է Վրաստանում (Աջարիա) և Արևելյան Անատոլիայում (Էրզրում):

Կենսաբանական, էկոլոգիական և ֆիտոցենոլոգիական առանձնահատկություններ: Աճում է վերին լեռնային գոտում ծ.մ. 1700–1900 բարձրությունների վրա, ապիստաններում, ապիստանային քիւերի մաստառումներում, քարքարոտ լանջերին, քարաթավածքների վրա: Մաղկում է հունիս–նոյիս ամիսներին, պտղաբերում՝ հուլիս–օգոստոսին:

Աստիճանափակող գործոններ: Տարածման և բնակության շրջանների ասիմետրիկություն, աճելավայրերի կորուստ կամ ղեկավարող կապված գյուղատնտեսական հանդիսների ընդարձակման հետ:

Պահպանության միջոցառումներ: Պահպանության գործողություններ չեն իրականացվում: Անհրաժեշտ է իրականացնել պոպուլյացիայի վիճակի մոնիթորինգ, ստեղծել նոր ԲՀՊՏ Շիրակի լեռնաշղթայի վրա:

Category. Endangered species. The extent of occurrence and the area of occupancy are less than 500 km². The species faces decline of the extent of occurrence and the area of occupancy caused by changes in habitat conditions.

It was included in the first edition of the Red Data Book of Armenia under Category 2: Rare species.

It is not included in the Annexes of CITES and that of the Bern Convention.

Description. Grayish-green cespitose dwarf semishrub. Flowering stems ascending, 7–10 cm. Leaves linear, up to 1 mm broad, in verticills 4-leaved. Flowers almost sessile, congested by 3–7 on the stem tips, pinkish, 5–5.5 mm long.

Distribution. In Armenia it grows only in Upper Akhuryan (neighborhoods of Amasia) and Shirak (Dzadzur mountain pass, neighborhoods of Artik) floristic regions. EOO is 300 km², AOO is 16 km², the number of locations is 3. Besides Armenia grows in Georgia (Adzharia) and East Anatolia (Erzurum).

Ecological, biological and phytocoenological peculiarities. Grows in upper mountain belt at the altitudes of 1700–1900 meters above sea level, in the steppes, steppe shrubs, on rocky slopes, on screes. Flowering from June to July, fruiting from July to August.

Limiting factors. Restricted extent of occurrence and area of occupancy, loss/degradation of habitats caused by the expansion of arable lands.

Conservation actions. No conservation actions. Necessary: monitoring of the population state, establishment of a specially protected nature area on Shirak mountain range.

Սկզբնաղբյուրներ/References

Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիումի նյութեր

Herbarium materials of the Institute of botany of NAS RA. Манденова И.П. 1980. Род *Asperula*. Флора Армении, 7: 59–63. Ереван.

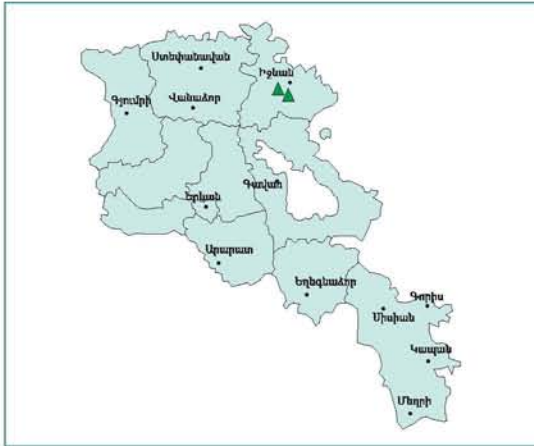
Красная книга Армянской ССР. 1989: 213–214. Ереван.

Կազմող՝ Գ. Մ. Ֆայվուշ

Compiler G. M. Fayvush

422. *Asperula taurina* L. subsp. *caucasica* (Woronow ex Pobed.) Ehrend. — Գեփնասպղ կովկասյան — Ясменник кавказский

EN* B 1 ab(iii) + 2 ab(iii)

© www.panoramio.com

Կարեգորիա: Վասնզված տեսակ է: Տարածման և բնակության շրջանները՝ քիչ, քան 10 քառ կմ: Տեսակի տարածման և բնակության շրջաններին սպառնում է նվազում՝ կապված աճեղավայրերի պայմանների փոփոխության հետ: Տեսակի հիմնական տարածման շրջանը գտնվում է Հայաստանի սահմաններից դուրս, հետևաբար սպառնալիքի կատեգորիան նվազեցվում է մինչև EN:

Հայաստանի Կարմիր գրքի առաջին հրատարակության մեջ ընդգրկված չէր:

Ընդգրկված չէ CITES-ի և Բեռնի կոնվենցիաների հավելվածներում:

Նկարագրություն: Բազմամյա խոտաբույս՝ 30–60 սմ բարձրությամբ: Տերևները՝ ձվաձև նշտաբաձև, ցողունի վրա դասավորված 4–սկան, միմյանցից հեռացած օղակներով: Շաղիկները՝ զազաքնային գլխիկներում, պսակը քառաբլթակ, սպիտակ կամ բաց երկնագույն:

Տարածում: Հայաստանում հանդիպում է միայն Իջևանի ֆլորիստիկական շրջանում (Իջևանի շրջակայք): AOO՝ 8 քառ. կմ: Լոկալիտետները՝ 2: Տեսակը, բացի Հայաստանից, հանդիպում է Արևմտյան և Արևելյան Անդրկովկասում, Ղրիմում և Անատոլիայում:

Կենսաբանական, էկոլոգիական և ֆիտոցենոլոգիական առանձնահատկություններ: Աճում է միջին լեռնային գոտում ծ. մ. 1300–1400 մ բարձրությունների վրա, հաճախեմու և կաղնու ստվերա անտառներում: Շաղկում է մայիսին, պտղակալում՝ հունիսին:

Սահմանափակող գործոններ: Տարածման և բնակության շրջանների սահմանափակություն, աճեղավայրերի կորուստ կամ դեգրադացիա՝ կապված անտառտնտեսական աշխատանքների հետ:

Պահպանության միջոցառումներ: Պահպանության միջոցառումներ չեն իրականացվում: Անհրաժեշտ է կազմակերպել որոնողական աշխատանքներ՝ նոր աճեղավայրեր հայտնաբերելու նպատակով, իրականացնել պոպուլյացիայի վիճակի մոնիթորինգ:

Category. Endangered species. Only one sub-population is known. The extent of occurrence and the area of occupancy are less than 10 km². Taking into consideration that the general area of distribution of the species is situated beyond the borders of Armenia the category of threat has been downgraded to EN. The species faces decline of the extent of occurrence and the area of occupancy caused by changes in habitat conditions.

It was not included in the first edition of the Red Data Book of Armenia.

It is not included in the Annexes of CITES and that of the Bern Convention.

Description. Perennial herb, 30–60 cm. Leaves ovate-lanceolate, 10–25 cm broad, in verticills 4-leaved. Flowers in terminal capitules. Corolla 4-lobed, white or light bluish.

Distribution. In Armenia it grows only in Idjevan (neighborhoods of Idjevan) floristic region. AOO is 8 km², the number of locations is 1. Besides Armenia the species occurs in East and West Transcaucasia, the Crimea and Anatolia.

Ecological, biological and phytocoenological peculiarities. Grows in middle mountain belt, at the altitudes of 1300–1400 meters above sea level, in the shadowed beech-oak forests. Flowering in May, fruiting in June.

Limiting factors. Restricted extent of occurrence and area of occupancy, loss/degradation of habitats caused by the forestry activities.

Conservation actions. No conservation actions. Necessary: search of new habitats, monitoring of the population state.

Սկզբնաղբյուրներ/References

Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիումի նյութեր

Herbarium materials of the Institute of botany of NAS RA.

Հազմող՝ Գ. Մ. Ֆայվուշ

Compiler G. M. Fayvush

423. *Cruciata sosnowskyi* (Manden.) Pobed. — Կրուցիաքա Մոսնովսկու — Круциата Сосновского

CR B 1 ab(iii) + 2 ab(iii)

© ՀՀ ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիում
© Herbarium of the Institute of Botany of NAS of Armenia

Կարեգործիք: Կրիտիկական վիճակում գտնվող տեսակ է: Ներկայումս հայտնի է ընդամենը մեկ պոպուլյացիա, որի տարածման և բնակության շրջանների մակերեսը 10 քառ. կմ-ից պակաս է: Տեսակին սպառնում է անհետացում՝ կապված աճելավայրերի պայմանների փոփոխության հետ, մասնավորապես, կլիմայի փոփոխության պատճառով:

Հայաստանի Կարմիր գրքի առաջին հրատարակության մեջ ընդգրկված չէր:

Ընդգրկված չէ CITES-ի և Բեռնի կոնվենցիաների հավելվածներում:

Նկարագրություն: Բազմամյա խոտաբույսեր՝ խիտ ծածկված զգված մազիկներով: Ցողունը՝ 5–10 սմ բարձրության, փռված տարածված: Տերևները՝ խիստ մոտեցած օղակներով, ձվաձև կամ ձվաձև երկարավուն, 4–7 մմ երկարության, 2–3 մմ լայնության: Ծաղիկները՝ համարյա տերևներին հավասար, խմբված ծաղկաբույլերում՝ կիսահովանոցներում, պսակը՝ կանաչավուն դեղին:

Տարածում: Հայաստանում հանդիպում է միայն Գեղամի ֆլորիստիկական շրջանում (լեռնագագաթ՝ Սև սար): AOO 4 քառ. կմ է: Լոկալիտետը 1: Հայաստանից բացի, տեսակը հանդիպում է Հյուսիսային Կովկասում (Բալկարիա, Օսեթիա):

Կենսաբանական, էկոլոգիական և ֆիտոցենոտիկական առանձնահատկություններ: Աճում է ալպյան գոտում ծ. մ. 3100–3200 մ բարձրությունների վրա, քարաթափվածքներին: Ծաղկում է հունիս ամսին, պտղակալում՝ հուլիսին:

Մահմանափակող գործոններ: Մահմանափակ տարածման և բնակության շրջաններ, կլիմայի փոփոխություն:

Պահպանության միջոցառումներ: Պահպանության միջոցառումներ չեն իրականացվում: Անհրաժեշտ է կազմակերպել որոնողական աշխատանքներ՝ նոր աճելավայրեր հայտնաբերելու, պոպուլյացիայի վիճակը և ծավալը ճշտելու նպատակով և իրականացնել պոպուլյացիայի վիճակի մոնիթորինգ:

Category. Critically endangered species. At present only one subpopulation is known. The extent of occurrence and area of occupancy are less than 10 km². The species is on the verge of extinction caused by changes in habitat conditions, especially global climate change.

It was not included in the first edition of the Red Data Book of Armenia.

It is not included in the Annexes of CITES and that of the Bern Convention.

Description. Densely squarrose pubescent perennial herb, with prostrate stems 5–10 cm long. Leaves in approximate verticilles, ovate or ovate-oblong, 4–7 x 2–3 mm. Flowers in cymes, almost equal to leaves. Corolla greenish-yellow.

Distribution. In Armenia it grows only in Gegham floristic region (Sevsar Mountain). AOO is 4 km², the number of locations is 1. Besides Armenia the species is met in the North Caucasus (Balkaria, Ossetia).

Ecological, biological and phytocoenological peculiarities. Grows in alpine belt, at the altitude of 3100–3200 meters above sea level, on screes. Flowering in June, fruiting in July.

Limiting factors. Restricted extent of occurrence and area of occupancy, climate change.

Conservation actions. No conservation actions. Necessary: survey on population numbers and range, search of new habitats, monitoring of the state of the population.

Մկգրնադրյուններ/References

Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիումի նյութեր

Herbarium materials of the Institute of botany of NAS RA.
Манденова И. П. 1980. Род Galium. Флора Армении, 7: 69–83. Ереван.

Մագնող՝ Գ. Մ. Ֆայվուշ

Compiler G. M. Fayvush

424. *Galium valantiioides* Bieb. — Մակարդախոտ վալանտիեզեզ — Подмаренник валантиевидный

CR B 1 ab(iii) + 2 ab(iii)

© ՀՀ ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիում
 © Herbarium of the Institute of Botany of NAS of Armenia

Մկրբնաբանություն/References

Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիումի նյութեր

Herbarium materials of the Institute of botany of NAS RA.
 Манденова И. П. 1980. Род *Galium*. Флора Армении, 7: 69–90. Ереван.

Красная книга Армянской ССР. 1989: 215. Ереван.

Հիսգնով՝ Գ. Մ. Ֆայվուշ

Compiler G. M. Fayvush

Կարեգործիչ: Կրիտիկական վիճակում գտնվող տեսակ է: Հայանի է ընդամենը մեկ սրբալույսացիա: Տարածման և բնակության շրջանների մակերեսը 10 քառ. կմ–ից պակաս է: Տեսակին սպառնում է անհետացում՝ կապված գյուղատնտեսական գործունեության ինտենսիվացման պատճառով առաջացող աճելավայրերի պայմանների փոփոխության հետ:

Հայաստանի Կարմիր գրքի առաջին հրատարակության մեջ ընդգրկված էր 2 կարգավիճակով՝ հազվագյուտ տեսակ:

CITES-ի և Բեռնի կոնվենցիաների հավելվածներում ընդգրկված չէ:

Նկարագրություն: Բազմամյա խոտաբույս՝ բազմաթիվ ցողուններով 15–35 սմ բարձրությամբ: Տերևները՝ ցողունի վրա դասավորված օղակներով՝ 4-ական, շերտակցված, 20–30 սմ երկարությամբ: Կիսահավանգները՝ ցողունների զազաքին և եզրային ճյուղերի վրա, առաջացնում են փուխը հորանման ծաղկաբույլ: Ծաղիկները՝ սպիտակ, մանր:

Տարածում: Հայաստանում հանդիպում է միայն Լորու (Զորագետի վերնագավառ) ֆլորիստիկական շրջանում: AOO 4 քառ. կմ է: Լոկալիտետը՝ 1: Հայաստանից բացի, տեսակը հանդիպում է Նախակովկասում, Գաղստանում, Արևմտյան և Կենտրոնական Անդրկովկասում, Արևելյան Անատոլիայում:

Կենսաբանական, էկոլոգիական և ֆիտոգենոլոգիական առանձնահատկություններ: Աճում է վերին լեռնային գոտու ծ. մ. 1800–2000 մ բարձրությունների վրա, ժայռոտ տեղերում, քվերի մացառուտներում: Ծաղկում է հունիս–հուլիս ամիսներին, պտղաբերում՝ հուլիս–օգոստոսին:

Սահմանափակող գործոններ: Սահմանափակ տարածման և բնակության շրջաններ, աճելավայրերի կորուստ կամ դեգրադացիա կապված գյուղատնտեսական հանդակների ընդլայնման և արածեցման հետ:

Պահպանության միջոցառումներ: Պահպանության միջոցառումներ չեն իրականացվում: Անհրաժեշտ է իրականացնել հետազոտական աշխատանքներ՝ սրբալույսացիայի ծավալը և կառուցվածքը ճշտելու և նոր աճելավայրեր հայտնաբերելու համար, սրբալույսացիայի վիճակի մոնիթորինգ:

Category. Critically endangered species. Only one sub-population is known. The extent of occurrence and area of occupancy are less than 10 km². The species is on the verge of extinction caused by changes in habitat conditions as a result of the intensity of agricultural activity.

It was included in the first edition of the Red Data Book of Armenia under Category 2: Rare species.

It is not included in the Annexes of CITES and that of the Bern Convention.

Description. Perennial herb with numerous stems, 15–35 cm. Leaves in verticilles by 4, rhomboid, 20–30 mm long. Cymes terminal on the main stem and branches, forming lax paniculate inflorescence. Flowers white, small.

Distribution. In Armenia it grows only in Lori floristic region (Dzoraget). AOO is 4 km², the number of locations is 1. Besides Armenia the species occurs in Ciscaucasia, Dagestan, West and Central Transcaucasia, East Anatolia.

Ecological, biological and phytocoenological peculiarities. Grows in upper mountain belt, at the altitude of 1800–2000 meters above sea level, in rocky places, among shrubs. Flowering in June, fruiting in July.

Limiting factors. Restricted extent of occurrence and area of occupancy, loss/degradation of habitats caused by the expansion of arable lands and grazing.

Conservation actions. No conservation actions. Necessary: survey on population numbers and range, search of new habitats, monitoring of the state of the population.

425. *Jaubertia szovitsii* (DC.) Takht. — Ճորերցիա Սովիշի — Жоберция Совича
(= *Neogaillonnia szovitsii* (DC.) Lincz)

$$VU^*B \ 1 \ ab \ (iii) + 2 \ ab \ (iii)$$

© ՀՀ ԳԱՆ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիում
© Herbarium of the Institute of Botany of NAS of Armenia

Կարեգործիչ: Խոցելի տեսակ է: Հայտնի են 3 պոպուլյացիաներ: Տարածման շրջանի մակերեսը 5000 քառ. կմ–ից պակաս է, քնակաբյուրյան շրջանի մակերեսը՝ 500 քառ. կմ–ից պակաս: Տեսակի հիմնական տարածման շրջանը գտնվում է Հայաստանի սահմաններից դուրս, հետևաբար սպառնալիքի կառուցողային նվազեցվում է մինչև VU:

Հայաստանի Կարմիր զրքի առաջին հրատարակության մեջ ընդգրկված էր որպես *Neogailonia szovitsii* (DC.) Lincz. 2 կարգավիճակով՝ հազվագյուտ տեսակ:

СІТЕС-ի և Բեռնի կոնվենցիաների հավելվածներում ընդգրկված չէ:

Նկարագրություն: Կիսաբովի՝ մինչև 40 սմ բարձրությամբ, կտրատվող, ստորին մասում՝ սպիտակավուն ցողուններով: Տերևները՝ նախալից, գծավիճ, էիմքի մասում՝ աղեխախտ լայնով: Շաղկկները՝ խմբված կիսառնակաճեղքներում, աղեխների սանրվեներում և ճյուղերի զազգաճեղքերին: Պտակը՝ երկար խաղովակներ և 4–5–բաժան եռաձաղի, վարդագույն:

Տարածում: Հայաստանում հանդիպում է Երևանի (լեռնագուգար՝ Երանոս, Երախի լեռնաշղթա, Զովաշեն գյուղի շրջակայք), Դարեղեղի (Չիվա գյուղի շրջակայք) և Մաղալ (Մաղրի քաղաքի շրջակայք) իրիթատիկական շրջաններում: EOO 1800 քառ. կմ է, AOO՝ 20 քառ. կմ է: Լոկալիտեմները՝ 5: Հայաստանից բացի, առնապես հանդիպում է Նալիջեանում և Հյուսիսային Իրանում:

Կենսաբանական, էկոլոգիական և ֆիզրոցենոլոգիական առանձնահատկություններ: Աճում է ստորին լեռնային գտնու ծ. մ. 600–1300 մ բարձրությունների վրա, չոր քարաքարտա, կրաքարային լանջերին, ֆիզիոլոգանման բուսականության մեջ: Մոլոկում է հունիս–հուլիս ամիսներին, պտուղահարում՝ հուլիսին–օգոստոսին:

Մահմանափակող գործոններ: Մահմանափակ տարածման և բնակչության շրջաններ, աճելավայրերի կորստա կամ դեգրադացիա՝ կապված գյուղատնտեսական հանրակենրի ընդարձակման և մեկտրացիայի հետ:

Պատկանություն միջոցառումներ: Պատկանության միջոցառումներ չեն իրականացվում: Անհրաժեշտ է իրականացնել պոստլոգիստների վիճակի մոնիթորինգ:

Category. Vulnerable species. Three sub-populations are known. The extent of occurrence is less than 5000 km², the area of occupancy is less than 500 km². Taking into consideration that the main area of distribution of the species is situated beyond the borders of Armenia the category of threat has been downgraded to VU.

It was included in the first edition of the Red Data Book of Armenia as *Neogaillonia szovitsii* (DC.) Lincz. under Category 2: Rare species.

It is not included in the Annexes of CITES and that of the Bern Convention.

Description. Semishrub, up to 40 cm, with numerous fragile, whitish in basal part stems. Leaves opposite, linear, at base united into sheets. Flowers in axillar and terminal cymes. Corolla with long tube, 4-5-partite, pink.

Distribution. In Armenia it grows in Yerevan (mountain Yeranots, Yerakh mountain range, neighborhoods of Zovashen village), Darelegis (neighborhoods of Chiva village) and Meghri (neighborhoods of Meghri) floristic regions. EOO is 1800 km², AOO is 20 km². Locations are 5. Besides Armenia the species grows in Nakhichevan and North Iran.

Ecological, biological and phytocenological peculiarities. Grows in lower mountain belt, at the altitudes of 600–1300 meters above sea level, on dry stony slopes, among phryganoid vegetation. Flowering from June to July, fruiting from July to August.

Limiting factors. Restricted extent of occurrence and area of occupancy, loss/degradation of habitats caused by the expansion of arable lands and amelioration.

Conservation actions. No conservation actions. Necessary: monitoring of the population state.

Սկզբնաղբյուրներ/References

Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի
 Խերարիումի ղեկավար

Манденова И.П. 1980. Род *Jaubertia*. Флора Армении, 7: 52. Ереван.

Красная книга Армянской ССР. 1989: 215–216. Ереван.

Կազմող՝ Գ. Մ. Ֆալկուշ

Compiler G. M. Fayvush

426. *Leptunis trichodes* (J.Gay) Schischk. — Լեպտունիս մազանման — Лептунис волосовидный

ENB 1 ab(iii) + 2 ab(iii)

© ՀՀ ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիում
© Herbarium of the Institute of Botany of NAS of Armenia

Կարեգործիչ: Վտանգված տեսակ է: Հայտնի է ընդամենը մեկ պոպուլյացիա: Տարածման շրջանի մակերեսը 100 քառ. կմ–ից պակաս է: Տեսակին սպառնում է տարածման և բնակության շրջանների կրճատում՝ կապված աճելավայրերի պայմանների փոփոխության հետ, մախ և առաջ տարածքները գյուղատնտեսական հանդակների համար յուրացման պատճառով:

Հայաստանի Կարմիր գրքի առաջին հրատարակության մեջ ընդգրկված չէր:

Ընդգրկված չէ CITES–ի և Բեռնի կոնվենցիաների հավելվածներում:

Նկարագրություն: Միամյա խառնուրդ՝ բարակ թելանման ցողուններով, 10–25 սմ բարձրության: Տերևները՝ թելանման, հավաքված 10–16–ական օղակներով: Մաղիկները՝ մանր, երկար խաղովակով, կարմրավուն:

Տարածում: Հայաստանում հանդիպում է միայն Երևանի ֆրիս-աիկական շրջանում (Երանոս լեռնազանգաք, Երախի լեռնաշղթա, Զովաշեն գյուղի շրջակայք): EOO 65 քառ. կմ է, AOO՝ 12 քառ. կմ: Լոկալիտետները՝ 3: Հայաստանից բացի, տեսակը հանդիպում է Նախիջևանում, Թալիշում, Իրանում, Միջին Ասիայում և Աֆղանստանում:

Կենսաբանական, էկոլոգիական և ֆիտոցենոլոգիական առանձնահատկություններ: Աճում է ստորին լեռնային գոտու ծ. մ. 800–1100 մ բարձրությունների վրա, չոր քարքարոտ, կղաքարային լանջերին, ֆրիգանանման բուսականության մեջ: Մաղկում է մայիս ամսին, պտղաբերում՝ հունիսին:

Մահմանափակող գործոններ: Մահմանափակ տարածման և բնակության շրջաններ, աճելավայրերի կորուստ կամ դեգրադացիա՝ կապված գյուղատնտեսական հանդակների ընդարձակման և մեկնաբացիայի հետ:

Պահպանության միջոցառումներ: Պահպանության միջոցառումներ չեն իրականացվում: Անհրաժեշտ է իրականացնել պոպուլյացիայի վիճակի մոնիթորինգ:

Category. Endangered species. Only one sub-population is known. The extent of occurrence is less than 100 km². The species faces decline of the extent of occurrence and the area of occupancy caused by changes in habitat conditions first of all in the result of land development for arable purposes.

It was not included in the first edition of the Red Data Book of Armenia.

It is not included in the Annexes of CITES and that of the Bern Convention.

Description. Annual plant with thin filiform stems 10–25 cm. Leaves filiform, in verticilles by 10–16. Flowers small with long tube, reddish.

Distribution. In Armenia it grows only in Yerevan (mountain Yeranos, Yerakh mountain range, neighborhoods of Zovashen village). EOO is 65 km², AOO is 12 km², the number of locations is 3. Besides Armenia the species occurs in Nakhichevan, Talish, Iran, Middle Asia and Afghanistan.

Ecological, biological and phytocoenological peculiarities. Grows in lower mountain belt, at the altitudes of 800–1100 meters above sea level, on dry stony slopes, among phryganoid vegetation. Flowering in May, fruiting in June.

Limiting factors. Restricted extent of occurrence and area of occupancy, loss/degradation of habitats caused by the expansion of arable lands and amelioration.

Conservation actions. No conservation actions. Necessary: monitoring of the population state.

Սկզբնաղբյուրներ/References

Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիումի նյութեր

Herbarium materials of the Institute of botany of NAS RA.
Манденова И. П. 1980. Род *Leptunis*. Флора Армении, 7: 67–69. Ереван.

Կազմող՝ Գ. Մ. Ֆայվուշ

Compiler G. M. Fayvush

427. *Thesium compressum* Boiss. et Heldr. — Թեզիում սեղմված — Лезен сжатый

CR B 1 ab(iii) + 2 ab(iii)

© Կամիլլա Թամանյան
© Kamilla Tamanyan

Սկզբնաղբյուրներ/References

Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի
հերբարիումի նյութեր

Herbarium materials of the Institute of botany of NAS RA.
Габриэлян Э. Ц. 1964. О видах рода *Thesium* L. (Santalaceae) в Армении. Изв. АН АрмССР, 17, 12: 101–103.
Красная книга Армянской ССР. 1989: 216–217. Ереван.
Габриэлян Э. Ц. 1973. Род *Thesium*. Флора Армении, 6: 449–452. Ереван.

Կազմող՝ Գ. Մ. Ֆայվուշ

Compiler G. M. Fayvush

Կարեգործիք: Կրիտիկական վիճակում գտնվող տեսակ է: Հայտնի է ընդամենը մեկ պոպուլյացիա, որի տարածման և բնակության շրջանների մակերեսը 10 քառ. կմ–ից պակաս է: Տեսակին սպառնում է տարածման և բնակության շրջանների կրճատում՝ կապված ինտենսիվ տնտեսական գործունեության հետ:

Հայաստանի Կարմիր գրքի առաջին հրատարակության մեջ ընդգրկված էր 1 կարգավիճակով՝ ոչնչացման անմիջական սպառնալիքի ենթակա:

CITES–ի և Բևեռնի կոնվենցիաների հավելվածներում ընդգրկված չէ:

Նկարագրություն: Միամյա խոտաբույս՝ 15–40 սմ բարձրության, ուղիղ արմատով, ճիպտաման անկյունավոր, սեղմված ճյուղերով: Տերևները՝ թեթևակի մսալի, 1,5–6 սմ երկարության, գծային, սրացած: Ծաղկաբույլը՝ հասկանման, երկար, բարակ, փուխ: Ծաղիկները՝ շատ մանր, սպիտակավուն:

Տարածում: Հայաստանում հանդիպում է միայն Երևանի ֆլորիստիկական շրջանում, Արարատ քանավանի շրջակայքում: АОО 8 քառ. կմ է: Լոկալիտներ՝ 1: Հայաստանից բացի, տեսակը հանդիպում է Կենտրոնական Անատոլիայում և Հյուսիսարևմտյան Իրանում:

Կենսաբանական, էկոլոգիական և ֆիտոցենոլոգիական առանձնահատկություններ: Աճում է ստորին լեռնային գոտու ծ. մ. 800–850 մ բարձրությունների վրա, ադակաված ճահիճներում: Ծաղկում է մայիս–հուլիս ամիսներին, պտղաբերում հունիս–օգոստոսին:

Մահմանափակող գործոններ: Մահմանափակ տարածման և բնակության շրջաններ, անելավայրերի կորուստ կամ դեգրադացիա՝ կապված գյուղատնտեսական հանդակների ընդարձակման, ճահիճների չորացման, արածեցման, բուսականության այրման հետ:

Պահպանության միջոցառումներ: ՀՀ Կառավարության որոշմամբ՝ 2008 թ. Արարատի ճահճոտները առանձնացվել են որպես պահպանվող տարածք՝ «Ադակաված ճահճոտ» բնության հուշարձան: Սակայն պահպանության համար գործողություններ դեռ չեն իրականացվում: Ամիրաժեշտ է իրականացնել պոպուլյացիայի վիճակի մոնիթորինգ:

Category. Critically endangered species. Only one sub–population is known. The extent of occurrence and area of occupancy are less than 10 km². The species is on the verge of extinction caused by changes in habitat conditions in the result of the intensity of agricultural activities.

It was included in the first edition of the Red Data Book of Armenia under Category 1: Endangered species.

It is not included in the Annexes of CITES and that of the Bern Convention.

Description. Annual plant 15–40 cm, with vertical root and virgate, angulose, compressed branches. Inflorescence spike–shaped, long, thin, lax. Leaves slightly fleshy, 1,5–6 cm long, linear, acuminate. Flowers very small, 1,5 mm long, whitish.

Distribution. In Armenia it grows only in Yerevan floristic region (in the neighborhoods of Ararat town). АОО is 8 km², the number of locations is 1. Besides Armenia the species occurs in Central Anatolia and North–West Iran.

Ecological, biological and phytocoenological peculiarities. Grows in lower mountain belt, at the altitude of 800–850 meters above sea level, in salt marshes. Flowering from May to July, fruiting from June to August.

Limiting factors. Restricted extent of occurrence and area of occupancy, loss/degradation of habitats caused by the expansion of arable lands, drainage of marshes, grazing and vegetation burning.

Conservation actions. According to the 2008 decree of the Government of RA the marshes of Ararat Plain were marked as “Salt marshes” nature monument, but no actual conservation is implemented. Necessary: monitoring of the population state.